

SERBEST DOLAŞIMA GİRMEMİŞ EŞYANIN HACZİ VE HACİZ SONRASI VERGİSEL SORUMLULUK

GÜMRÜK&TİCARET DERGİSİ

Sayı:1 Yıl:2013

Deniz Okan SAVAŞ*

Özet

Amme Hukuku veya bilinen diğer adıyla Kamu Hukuku vatandaşlar ile devletin arasındaki hukuki ilişkileri veyahut devletin kendi kurumları arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk dalıdır. Hukuki bir uyumsuzluğun konusu olan kanunlar devlet erkine bir takım görev ve sorumluluklar yükleyorsa uyumsuzluklar kamu hukuku alanında değerlendirilecektir. Hukuk en basit tanımıyla “hakkın tanınması” anlamına gelmekle birlikte, bu haklar bazı hallerde bireylerin inisiyatifine bırakılmayarak devlet garantisi altına alınmıştır. Hukuki düzen hakkın tanınmasını sağlamakla yetinmeyen, bunun yanında sorumluluk ve ödevlerin yerine getirilmesini de temin eden bir disiplindir. Kişiler arasında bir alacaktan doğan uyumsuzluklarla ilgili kamu hukuku dalı olan İcra-İflas Hukuku, alacaklının hakkını koruma, borçlunun sorumluluklarını yerine getirmesi hususlarında devlete görevler yükleyen hukuk dalıdır. İcraya konu bir alacağın takibi bahse konu alacağın alacaklısının talebi üzerine icra dairelerince yapılmakta, bu uygulamada icra dairesi ya da haczi yapan memur alacaklı ile borçlunun karşılıklı çıkarlarını mümkün olduğu kadar uzlaştırmakla yükümlüdür. Hacze konu alacak taşınmaz bir mal olabileceği gibi, bir araç ya da herhangi bir taşınır/eşya da olabilecektir. Ayrıca hacze konu eşya yurtiçindeki bir eşya olabileceği gibi, serbest dolaşımda olmayıp gümrüğün denetiminde/gözetiminde olan taşınır eşyalar da olabilecektir. Bu durumda İcra Daireleri ile Gümrük İdarelerinin bu tür eşyalara ilişkin yapacakları işlemler, hem borçlu-alacaklı uyumsuzlukların çözümü, hem de işleme konu eşyaların ülkeye ithalinin mümkün olup olmaması ve haczedilebilirliği bakımından son derece önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Serbest dolaşıma giriş, haciz, gümrük statüsü, icraen satış, takip talebi, gümrük kıymeti, cebr-i icra.

Jel Sınıflaması: H20,K32,K34,K35

SEIZURE OF GOODS NOT IN FREE CIRCULATION AND THE TAX LIABILITY AFTER FORECLOSURE

Abstract

“Public Law” is one of the branches of Law that regulates the law related relationships both between the citizens and the state and among its own institutes. The conflicts will be considered within the frame of Public Law, if the laws related to the judicial conflicts impose some missions and responsibilities on the state force. With the simplest definition, the Law means ‘serving the justice’. The rights given to citizens have been guaranteed by the state without letting them on people’s own wills. Legal system is not a discipline which only serves the justice but at the same time enables the duties and responsibilities to be fulfilled. The branch of Public Law related to the conflicts caused by

* Gümrük ve Ticaret Müfettişi

‘the claims’ between the individuals, ‘the Law of Bankruptcy’ imposes duties on the State concerning the protection of the rights of the creditor and fulfillment of the responsibilities by the debtor. The pursuit of the claim mentioned in the scope of The Law of Bankruptcy, upon the demand of the creditor is fulfilled by the Bankruptcy Department. During the application, Bankruptcy Department or the officer in charge of confiscating is responsible for compromising the mutual benefits of both the creditor and the debtor. The claim which is the subject for the confiscation, is likely to be a property or a vehicle or even the moveable. Moreover, “the good” concerning the confiscation might be inside the borders of the country or it might be any moveable which is not in the free movement but under the control of the ‘customs’. In this case, the procedures fulfilled by the Bankruptcy Department and Customs Officials concerning the mentioned ‘goods’ are of great importance to both the solution of the conflicts between the creditors and debtors and the possibility of importing the goods as well as confiscating them.

Key words: Entrance the free movement, confiscation, the state of customs, sales following confiscation, demand for the pursuit, customs value, foreclosure

JEL Classification: H20,K32,K34,K35

Giriş

Hakların inkar ve ihlal edilmesi halinde bu hakkın korunması ve ihlalin bertaraf edilmesi için devletin yetkili yargı mercilerine bir takım ödev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu mercilerin hak arayan kişinin lehine karar vermesi durumunda hakkın icrası da ancak devlet organları vasıtasıyla yerine getirilir. Bu ikili aşamada önce hak tespit edilir ve ifası emredilir, bu yerine getirilmezse ikinci aşamada yetkili mercilerce “gerekirse” zorla icra edilir. Burada geçen ‘gerekirse’ ifadesi Cebrî İcra hukukunun temelini oluşturmaktadır çünkü; kendiliğinden yerine getirmelerde takip hukuku kavramının kullanılması, “Devlet gücünün kullanılarak” cebir uygulanması halinde ise Cebrî İcra Hukuku kavramının kullanılması isabetli olacaktır. Bu açıdan geniş anlamda yargı mercilerine İcra ve İflas organları da dahildir. Hukukun tarihi gelişimine göz atıldı-

ğında tarihin hukuki süreç içerisinde sayılabilecek dönemlerinde icra iflas hukuku bakımından uygulamalara bakıldığında, cebrî icranın alacaklıya bırakıldığı görülmektedir. Öyle ki alacaklıya bu dönemlerde borcunu ödemeyen borçlunun öldürülebilmesi veya köle edilmesi, alacaklının özel hapisanesinde hapsedilmesi gibi hakların dahi tanındığı görülebilmektedir. Örneğin; Oniki levha kanunu² hükümleri arasında, alacağını bir şekilde tahsil edemeyen alacaklının borçlunun vücudundan parça koparabileceğinin dahi yer aldığı düşünüldüğünde, diğer tüm alanlarda olduğu gibi insanoğlunun hukuk ve hukuki süreçte gelişiminin mükemmel seviyelere ulaşmaması da önemli aşamalar kat ettiği aşıkardır. Alacak-borç çekişmesinde de görülen bu gelişimlerin son aşaması ve hukuk devletinin bir gereği olarak hakkın icrası, hak sahibi tarafından bizzat değil devlet organları tarafından, kanunla belirlenmiş kurallara uygun olarak yerine getirilmeye başlanmış, böylece borçlunun malvarlığı ile sorumluluğu kabul edilmiştir.

Takip hukuku, talepte bulunan kimsenin maddi hukuktan kaynaklanan talebinin elde edilmesine hizmet eder, bu talep takip hukuku bakımından genel olarak alacak veya borç olarak ifade edilmektedir. Takip hukuku-cebrî icra hukukuna bahsi geçen hakların aranmasında hakkın pek çok tanımı olmakla birlikte kabul edilen tanımlardan birisi de «hak, hukuk düzenince korunan bir menfaattir» biçimindedir. Takip hukuku çoğu kez bozulan menfaat dengesinin yeniden tesisini sağlamaya çalışmaktadır. İlk bakışta takip hukukunda alacaklının menfaatine öncelik verildiği, onun menfaatinin esas alındığı düşünülebilir. Esasen bu düşünce genel olarak doğrudur, daha önce de belirttiği üzere takip hukuku hakkı ihlal edilenin, yani alacaklının, devletin icra organları vasıtasıyla hakkını elde etmesine yardımcı olur, ancak bunu yerine getirirken icra hukukunun amacına uygun olarak alacaklı ve borçlunun çatışan menfaatleri arasında korumaya değer olanları hassas bir şekilde dengelemektedir. Öyle ki yasa koyucu İcra ve

2 Oniki Levha Kanunu M.Ö 5. yüzyılın ortalarında M.Ö 451-449 yılları arasında Roma’da sınıf çatışması sonucu ortaya çıkmış ve sınıflar arasında uzlaşma sağlamak amacıyla hazırlanmış bir kanundur. O zamanda geçerli olacak hukukun tümünü kapsayacak biçimde hazırlanan Oniki Levha Kanunu Roma’nın daha sonraki hukuki gelişimine de temel olmuştur.

İflas Kanununun 85'nci maddesiyle İcra Hukukunda menfaat dengesinin korunmasına ilişkin bir hüküm düzenlemiştir. Bu hükme göre «Haczi koyan memur borçlu ile alacaklının menfaatlerini telif etmekle mükelleftir» denilmektedir.

Serbest dolaşıma girmemiş bir taşınırın/eşyanın haczinde yapılması gereken işlemleri, görev, yetki ve sorumlulukları sağlıklı bir şekilde ayırt edebilmenin ve anlamanın yolu ise, farklı iki mevzuatın yolunun kesiştiği ve her iki mevzuatta da çok net bir şekilde ortaya konulamayan hususların bu süreçte, bu iki mevzuatın nihai amaçlarının ne olduğu hususlarını belirlemek olacaktır. Gümrük mevzuatının dolayısıyla Gümrük İdarelerinin nihai amaçları ülkemize dışarıdan gelen veya ülkemizden yabancı ülkelere giden eşyayı izleme, kontrollerini gerçekleştirme, varsa vergisel yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlama ve ticaret politikası önlemlerinin alınıp alınmadığını denetimini yürütmek olarak sıralanabilmektedir. İcra-İflas mevzuatı dolayısıyla icra dairelerinin nihai amacı ise bir borç-alacak uyumsuzluğunun çözümünü devlet gücü ve garantisıyla çözüme olarak belirtilebilmektedir.

Yurtdışından ülkemize gelen bir eşyanın haciz aşamasına gelebilmesi için öncelikle bu eşyanın gümrük tekniği bakımından statüsünün bilinmesinde fayda olacaktır. Bir eşyanın "gümrük statüsü" eşyanın serbest dolaşımda bulunup bulunmadığı bakımından durumunu ifade etmektedir. Dolayısıyla "serbest dolaşım" ifadesinin aslında gümrük uygulamalarında en temel kavramlardan birisi olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bir başka deyişle eşyanın statüsü soru konusu ise bunun yanıtı, "eşya serbest dolaşımdadır" veya "eşya serbest dolaşımda değildir" şeklinde olacaktır.³ Yabancı bir ülkeden ülkemize gelen eşyanın serbest dolaşıma girmiş eşya statüsü taşıyabilmesi için;

- Eşyaya ticaret politikası önlemleri uygulanmalıdır.
- İthal için öngörülen diğer işlemler tamamlanmalıdır.
- Vergiye tabi olması halinde kanunen ödenmesi gereken vergiler tahsil edilmelidir.

3 GÖKÇELİK, Cahit. 2009/Kasım. Gümrük ve Dış Ticaret Uygulamaları s. 149

Bu durumda henüz serbest dolaşıma girmemiş ve fakat gümrük gözetiminde olan bir eşyanın üçüncü bir kişinin alacağı/hakkı dolayısıyla haciz işlemlerine tabi tutulmasını da ithal için öngörülen ya da tamamlanması gereken işlemlerden kabul etmek mümkün olacaktır. Zira üzerinde haciz bulunan ve gerekli bildirimlerin yapıldığı serbest dolaşıma girmemiş bir eşyanın ithali bu işlemler sonlandırılmadan gerçekleştirilemeyecektir.

1. Hacizli eşyanın Gümrük İdarelerine bildiri mi, eşyanın satışı, eşyanın ithal talebi ve ihtiyati haciz müessesesi

İcra-İflas Kanunu'na göre bir alacağın takibi talebini alacaklı veya vekili icra dairesine yapmaktadır. İcra Müdürü takip talebinin İcra-İflas Kanunu'nda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme veya icra emri düzenler. Bu uygulama icra dairelerinin rutin uygulaması olmakla beraber, henüz gümrük gözetiminde olan haczedilmiş eşyalarda tebligatın/bildirim kime yapılacağı hususunda uygulamada tereddütlerin olduğu görülmektedir. Bu husus Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2000/42 sayılı genelgesinde cevabını bulmuş, burada değinildiği üzere 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 10. Maddesinin 1. Fıkrası "Gümrük Müsteşarlığı gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanması için gerekli gördüğü bütün önlemleri alır" hükmünün verdiği yetkiye istinaden gümrük idarelerinin denetimindeki geçici depolama yerleri ile antrepolarda bulunan ve haciz konulan eşya ile ilgili olarak;

1) İcra Müdürlükleri üçüncü şahısların alacakları ve aldırtacakları haciz veya sair tedbirler için; eşyanın cins ve miktarı ile sahiplerinin de açıkça belirtilmesi şartıyla geçici depolama yeri veya antrepo işleticisine bildirilmesi, geçici depolama yeri veya antrepo işleticisi tarafından kayıtlarına bu eşyanın durumunu belirtir şerh düşülmesi ile aynı zamanda durum gümrük idaresine bildirilir.

2) Eşyanın gümrük idarelerince geçici depolama yeri olarak kabul edilen yerde veya gümrük sahasında bulunması ya da eşyanın konulduğu geçici depolama yeri veya antreponun gümrük idaresince işletilmesi halinde bildirim ilgili gümrük idaresine yapılması icap etmektedir.

Hususları belirtilerek bildirim asıl borçluya değil, gümrük gözetimi eşya üzerinde devam ettiği için eşyanın bulunduğu idareye veya geçici depolama ve antrepo işleticisine yapılmasının anlaşılması gerektiği belirtilmiştir.

Bilindiği üzere haciz ancak borçlunun malları üzerine yapılabilir. Alacaklı bunun için "borçlunun elinde bulunan" mallarla birlikte, borçluya ait olup da "üçüncü kişinin elinde bulunan" malları da haczettirebilir. Çünkü borçlu haciz yolu ile takipte bütün malvarlığı ile sorumludur. Burada "elde bulundurma" kavramı ile ifade edilmek istenen husus, zilyetliğin maddi ve harici ögesi olan "şey" üzerinde fiili egemenlik (hakimiyet), fiili tasarruf kudretidir. Bu kavram zilyetliğin manevi unsurunu oluşturan iradeyi içermemekte, sadece fiili hakimiyet unsurunu içermekte, bu nedenle burada kullanılan zilyetlik sözcüğünden sadece "mal üzerinde fiili egemenlik, malda fiilen tasarrufta bulunma kudreti" nin anlaşılması gerektiği doktrinde kabul edilen bir durum halini almıştır. Şu halde halen gümrük gözetiminde bulunan taşınır bir eşyaya haciz uygulamasında bu hususlar doğrultusunda hukuki bir engel bulunmamaktadır. Asıl sorun haczin amacının ne olduğu sorusuyla ortaya çıkmaktadır ki, İcra İflas Kanununun 106. maddesinde belirtildiği üzere "Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir" denilmektedir. Cebri İcra Hukukunun dolayısıyla haczin amacı haczedilen malların satılarak paraya çevrilmesi ve paranın alacaklı veya alacaklılara paylaştırılmasıdır. Gümrük gözetiminde haczedilen malların gerçekten haczedilip haczedilemeyeceği hususu ise gerek bu malların satılarak paraya çevrilmesi gerekse gümrük mevzuatı gereği yurda girip giremeyeceği hususları değerlendirildiğinde tartışma konusu olacaktır.

Bu aşamalara gelmiş bir eşya için alacaklının talebi gereği icra dairesince satışına karar verilmekte ve satış için gerekli hazırlıklar yapılarak ihalesi yapılmaktadır. İcra İflas Kanunu'na göre taşınır malların satışı ancak açık artırma yöntemiyle yapılmakta, taşınır malın değerini icra müdürü haczin yapıldığı tarihteki rayce göre takdir etmekte, Sanayi ve Ticaret Odalarının bulunduğu yerde bu kuruluşlara sorarak belirlemekte, Sanayi ve Ticaret Odalarının bulun-

madığı yerlerde ise bir bilirkişi vasıtasıyla değer tespitini takdir etmektedir. İhale aşamasına gelindiğinde satışa çıkarılan eşya açık artırma yolu ile yapılan ihalesinde mal üç defa bağırdıktan sonra en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacaklına "rüçhanı"⁴ olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir. Yapılan bu ihalede alıcı çıkmazsa veya yazılı miktara ulaşılmazsa satış geri bırakılır. İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.

Henüz serbest dolaşıma girmemiş, gümrük gözetimi altında bulunan hacizli eşyanın satışını eşyanın ithal süreci izleyecektir. Bu süreç icraen satıştan önce ve icraen satıştan sonra olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu husus Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü'nün Gümrük Müsteşarlığı'na yönelik 13.02.2002/6952 ve 14.11.2003/57320 tarih/sayılı yazıları ile detaylandırılmış, buna göre; icraen satıştan önceki ithal izin talebi yani istisnai ithal izni talebi Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 20. Maddesi uyarınca Hazine Müsteşarlığına yönelik olarak yapılacak ve bu taleplerin Hazine Müsteşarlığı'na sonuçlandırılacağı belirtilmiş, ancak 30.12.2006 tarih ve 26392 sayılı R.G. – 2006/11472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın bu hükmü değiştirilmiş "*Bakanlık bu Kararın tatbikatını temin etmek ve Türk parasının kıymetini korumak maksadıyla lüzumlu göreceği her türlü tedbiri almaya, Kararda öngörülen haller dışında kalan özel durumları inceleyip sonuçlandırmaya, haklı ve mücbir sebeplerin varlığı halinde döviz getirme sürelerini uzatmaya ve döviz getirme zorunluluğunu kısmen veya tamamen kaldırmaya, bu Kararda öngörülen miktarları değiştirmeye ve miktar belirlemeye yetkilidir.*" Hükmünü almış olmasına rağmen serbest dolaşıma girmemiş hacizli eşyanın ithali ile ilgili uygulamada bu hususlarla ilgili değişikliği gerektiren yeni bir düzenlemeye gidilmemiştir.

4 Rüçhan, önceden doğan hak nedeniyle sıralamada öne geçme hakkıdır.

Zira Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü'nün Gümrük Müsteşarlığı'na yönelik 13.02.2002/6952 ve 14.11.2003/57320 tarih/sayılı yazıları aksine bir uygulamaya gidilmemiş, hatta Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 28956 sayılı tasarruflu yazısında "Hazine Müsteşarlığından alınan 29.11.2002 tarihli ve 77193 sayılı yazıda, borç alacak ilişkisi nedeniyle haczedilmiş olan ancak serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın icraen satışından önce istisnai ithal izni için İcra Müdürlüklerince Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'ın 20'nci maddesinin 2'nci fıkrası hükmü uyarınca Müsteşarlıklarından izin alınması gerektiği; bu karar hükmüne istinaden uygulamada borç alacak ilişkisi nedeniyle haczedilmiş millileşmemiş vasıta, mal ve eşyaların icraen satışından önce İcra Müdürlüklerince istisnai ithal izni için Müsteşarlıklarına başvuruda bulunulduğu, bu başvuruların Müsteşarlıklarınca Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ve bu Karar'a ilişkin 91-32/5 sayılı Tebliğ hükümlerinin yanı sıra İthalat Rejimi Karar ve Yönetmelikleri açısından Dış Ticaret Müsteşarlığının görüşleri de dikkate alınarak sonuçlandırıldığı; ancak, son zamanlarda icra takibine konu olan ve henüz millileşmemiş bazı eşyanın herhangi bir izin istihsal edilmeksizin İcra Müdürlüklerince satıldığı ve satış sonrası izin için Müsteşarlıklarına başvurulduğundan bahisle, bu tür uygulamaların yurda ithali öngörülmemeyen bazı malların girişine imkan verebileceğini de dikkate alarak Adalet Bakanlığına yönelik 28.02.2002 tarihli, 13022 sayılı yazılılarıyla İcra Müdürlüklerinin bu yönde işlem tesis etmemeleri yolunda uyarılmalarının istenildiği belirtilmektedir" hükmü belirtilerek icraen satışlardan önce istisnai ithal izni için Hazine Müsteşarlığı'na başvurulması gerektiğinin vurgulandığı görülmektedir.

Ancak icraen satıştan önceki ithal izni talepleri istisnai bir durum olup, uygulamada daha sık karşılaşılan durum icraen satıştan sonra ithal izni talebidir. Peki, icraen satıştan sonra ithal izni talebini kim yapmalıdır? Eşyaları haczedilen icra dairesi mi, yoksa ihalede en çok artırıp ihaleyi kazanan kişiler mi? İcraen satıştan sonra yapılacak ithal izni talepleri icraen satıştan önceki ithal taleplerinden farklı olarak Dış Ticaret Müsteşarlığı yetki alanına giren bir husustur. Bu itibarla İcra Müdürlüklerince haczedilen serbest

dolaşıma girmemiş malların icraen satışından sonra "sahiplerince" ithalatının talep edilmesi halinde, bu mallar için Gümrük Kanunu'nun serbest dolaşıma girişe müteallik hükümlerinin uygulanması icap etmekle birlikte, Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün tüm Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüklerine yönelik 29580 sayılı yazısında da belirtildiği üzere, icraen satıştan sonra sahiplerince yapılacak ithalat talepleri ilgili gümrük idarelerine yapılmalıdır. Bu süreçte Hazine Müsteşarlığından bir izin/ön izin alınmasına gerek duyulmayacaktır. Bu hükümlerde geçen "sahipleri" ifadesinden hacze konu eşyaları ihale sonucu satın alan kişi/kişiler anlaşılmalıdır. Dolayısıyla gümrük idarelerine icraen satış sonrası ithal talebi bu kişiler tarafından yapılacaktır. Bunlara ek olarak Dış Ticaret Müsteşarlığı, Serbest Bölgeler Genel Md.28/05/1997 Tarih ve SB. II.02/200/EGE-85 1524 sayılı mütalaasında; "Menkul malların haczinde ise Serbest Bölgeler mevzuatı, Banka ve Kambiyo İthalat mevzuatları ile İcra İflas Kanununun genel hükümlerinin uygulanması gerekeceği, haczi yapılan menkul malların paraya çevrilmesini sağlamak bakımından alacaklının icra dairelerinden verilecek yetki belgesine dayanarak, özel mevzuat çerçevesinde malın millileştirilmesini sağlamak üzere özel ithalat izni verilebilir" denilerek ihaleyi kazanan kişi/kişilere malın millileştirilmesi için icra dairelerinden alınacak yetki belgesi olması koşuluyla izin verilebileceğinin belirtildiği anlaşılmaktadır.

Peki, borçlunun henüz serbest dolaşıma girmemiş eşyası üzerine haciz koydurmak isteyen alacaklı, ihtiyati haciz⁵ müessesesinden faydalanarak bunu gerçekleştirebilir mi? Bu soru da cevabını 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 257'nci maddesinin birinci fıkrasında bulacaktır. Buna göre;"Rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebilir" hükmü gereği bu gibi hak ve alacakları ihtiyaten haczetmeye olanak tanımıştır. Aynı Kanunun 261'nci maddesi alacaklının ihtiyati haciz kararı alındıktan itibaren on gün içerisinde kararı veren yargı çevresindeki icra dairesinden kararın infazını istemeye

5 Bir alacağı elde edebilmek için yetkili kuruluşlardan karar alınarak borçlunun malına elkoydurma.

mecbur olduğunu, aksi halde ihtiyati haciz kararının kendiliğinden kalkacağını hüküm altına almaktadır. İhtiyati haczin neticesinde şikayet mercii de ne gümrük idaresi ne de ilgili icra dairesi olacaktır. İhtiyati haczin infazı ile ilgili şikayetler infazı yapan icra dairesinin bağlı olduğu tetkik mercine yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte alacaklar ve üçüncü şahıslar elinde bulunan haczedilen mallar hakkındaki İcra İflas Kanunu'nun 89'uncu maddenin birinci fıkrasında; "Hamiline ait olmayan veya ciro su kabil bir senetle müstenit bulunmayan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse icra müdürü; borçlu olan hakiki veya hükmi şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını bildirir (haciz ihbarnamesi)". İhtiyati haciz olanağı kullanılması durumunda Gümrük idareleri taraf konumunda olmayacak, sadece belirtilen Kanun maddeleri hükümleri uyarınca ihtiyati haciz kararı bulunan eşyaların bloke/muhafaza altına alınmasını sağlayacak, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre de aksi yönde verilmiş bir karar olmadığı müddetçe bloke/muhafazanın kaldırılması yönünde tasarrufta bulunamayacak ya da eşyayı borçluya veya üçüncü bir şahsa teslim edemeyecektir.

2. İcraen satışı yapılan serbest dolaşıma girmemiş eşyanın gümrük kıymeti ile özet beyan aşaması veya öncesinde yapılan haczin sonuçları

Gümrük tekniği açısından eşyanın haciz aşamasında nasıl ve kime satıldığından ziyade bahse konu eşyanın serbest dolaşıma sokulmak istenmesi halinde uygulanacak usuller önem arz etmektedir. Hacizli eşya satıldığında satış karşılığı bedel icra müdürlüğüne tahsil edileceğinden bir anlamda devletin tasarrufuna girmiş olacaktır. Ancak ithal talebini yapan şahıs ihaleyi alan kişi olacağından, ithal edilmek istenen eşya için gümrüklere beyan edilecek bedel ihale sonucu eşyanın satın alındığı bedel mi yoksa haciz borçlusunun yurtdışından getirdiği eşyalara esas olan fatura bedeli ve diğer yükümlülükler

mi olacaktır? Gümrüklere gelen eşyanın alıcısının borcundan dolayı hacze konu olması neticesinde eşyanın mülkiyeti icra dairesinin satışı sonrasında bu şahsa değil ihaleyi alan üçüncü bir kişiye geçecektir. Yine de mülkiyet hakkının başka birisine geçmesi bu eşya üzerinde bir takım kamu haklarının/alacağının doğmasına engel olmayacaktır. Kamu alacakları ödenmek-sizin elde edilen mülkiyet hakkı sınırlı olarak kullanılabilir. Örneğin nasıl ki serbest dolaşıma girmemiş, fakat gümrük antrepolarında bekleyen bir eşyanın henüz antrepodayken bir başka şahsa devri/satışı gerçekleşebiliyorsa, bu durum haczi yapıp üçüncü bir kişiye satılan eşyalar için de geçerli olacak, ancak bu eşyalar serbest dolaşıma sokulmak istenirse de vergisel yükümlülükleri ve ticaret politikası önlemleri bakımından da normal bir eşyadan farksız bir şekilde işlemlere konu olacaktır. Dolayısıyla icraen satılan eşyayı satın alan ve ithalini talep eden kişi bu eşyayla ilgili gümrükteki yükümlülüklerini yerine getirmeden tasarruf hakkını sınırlı olarak kullanabilecektir.

Hacizli eşyanın bedeli, daha anlaşılır bir ifadeyle gümrük idaresince vergi ve yükümlülükler esas alınacak kıymeti konusunda Gümrük Kanunu'nda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2009/5 sayılı Genelgesi ile bu konu açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre; "henüz serbest dolaşımda olmayan ve borç alacak ilişkisi nedeniyle haczedilen, daha sonra icraen satış sonucunda yeni sahibi tarafından serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulmak istenen eşyanın gümrük vergisinin hesaplanmasında esas alınacak kıymeti icraen satıştaki ihale bedeli değil, eşyanın 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 23 ila 31'nci maddelerine göre tespit edilen kıymettir" hükmü belirlenmekte, uygulamada da aynen genelge içeriğinde bahsedildiği gibi eşyanın satış bedeli yöntemi⁶ ile bulunan kıymeti üzerinden hesaplanan gümrük vergileri tahsil edilmektedir. Nitekim İcra İflas Kanunu'nun uygulanmasında da gümrükte haczedilerek satışı yapılan maldan elde edilen bedelin paylaşılması esnasında Kanunun 206'ncı maddesi gereği eşyanın aynından doğan gümrük vergisi rehinli alacaklardan önce ödenmektedir ki, bu husus paylaşımı yapı-

6 Türkiye'ye ihraç amaçlı yapılan satışta eşya için fiilen ödenen veya ödenecek olan fiyatlar.

cak olan icra müdürlüğü ve malın bulunduğu gümrük idaresince yapılacak yazışmalar neticesinde Gümrük İdaresince belirtilen gümrük vergisinin ödenmesi ile gerçekleşmektedir. Satış bedeli ise alıcının satıcıya veya satıcı yararına yaptığı ve yapacağı tüm ödemeleri kapsamaktadır. Burada karıştırılmaması gereken husus ihale alıcısı tarafından ödenen ihale bedelinin satıcıya da satıcı yararına değil Türkiye içerisindeki kişiye hatta ve hatta icra dairesine yapılan ödeme olmasıdır. Bu yönleriyle "satış bedeli" "ihale bedeli" kavramından tamamen ayrı bir kavram olup, bu ihale bedelinin gümrük vergilerinin tahsili ya da gümrük kıymetinin belirlenmesi hususunda bir hükmü bulunmamaktadır. Dolayısıyla ihaleyi alan eşyaların yeni sahibi gümrük vergilerini satıcının gönderdiği fatura bedeline eklenecek diğer yükümlülüklerin de toplanması sonucu bulunacak bedel üzerinden ödeyecektir.

Durumun daha iyi anlaşılması bakımından konu bir örnekle desteklenecek olursa; X şahsı Paraguay'dan ithal etmek istediği Gümrük Vergisi %34, Katma Değer Vergisi %8 olan pirinç cinsi eşyalar için gümrük işlemlerine başlamış, eşyalar T gümrüğüne getirildiğinde gümrüğün gözetiminde A tipi genel antrepoya konulmuş, X'in yurtiçinde bir borcundan dolayı alacaklısı olan Y icra dairesine başvurarak X'in Paraguay'dan getirdiği pirinçler üzerine haciz konulması talebinde bulunmuştur. Paraguay'dan gönderilen pirinçin fatura değeri 500.000 USD'dir. İlgili icra dairesi haciz talebini Kanuna uygun görerek onaylamış, gerekli bildirim yaparak eşyaların satış işlemlerini başlatmış ve ihaleye çıkmıştır. Bilirkişi tespiti sonucunda eşyaların bedeli 280.000 USD olarak belirlenmiş, Z isimli tüccar üzerine bu bedel üzerinden ihale kalmıştır. İcraen satışı gerçekleşen pirinçlerin ithali için Z isimli şahıs T gümrüğüne başvurarak eşyaları ithal etmek istediğini bildirmiş, ancak %34 Gümrük Vergisi ve %8 K.D.V karşılığı Türk Lirasını 500.000 USD üzerinden değil de 280.000 USD üzerinden ödeyerek ithal etmek istemiş olması halinde; Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2009/5 sayılı Genelgesi'nde belirtildiği üzere Gümrük Kanunu'nun 23 ila 31. Maddeleri uyarınca belirlenecek kıymet üzerinden yani 500.000 USD tutarını belirttiği fatura bedeli üzerinden %34 Gümrük Vergisi yani 170.000 USD karşılığı Türk Lirası bunu müteakip toplam bedel üzerinden de %8 K.D.V hesaplanıp öde-

yerek eşyaları serbest dolaşıma sokabilecektir. Bu aşamalara gelmiş hacizli eşyanın icraen satışından sonraki süreçte, normal bir şekilde ithal edilmek istenen eşyadan hiçbir farkı yoktur. Verilen örnek yurda girmesi/ithali yasak olmayan bir malın haczedilip satılmasına ve ödenecek gümrük vergilerinin ne şekilde kim tarafından ve hangi sıralamaya alınarak tahsil olunacağı yönünde bir örnektir. Örneğimizin işlemler tamamlanıp ithal talebi yapıldıktan sonra henüz serbest dolaşıma girmemiş pirinç cinsi eşyaların analizinde bu eşyaların GDO'lu oldukları tespit edilmiş olduklarını varsayarak incelediğimizde; GDO'lu pirinçin ülkemize ithali 5997 sayılı Biyogüvenlik Kanunu ve Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik uyarınca yasak olduğundan, gerek İcra ve İflas Kanunu gerekse Türk Borçlar Kanununun 279'ncü maddesi gereğince mülkiyet ihale alıcısına geçmiş olması ve haczi ile satışı uygulayan icra dairesinin malın ihale alıcısına teslimine karar vermesiyle eşyanın ihale alıcısına serbest dolaşıma sokmak istese dahi teslim edilmeyecek, malın imhası gerekecektir. Gümrük sahası içerisinde bulunan bir malın haczinin yapılması ve icra dairesince satılarak paraya çevrilmesinde karşılaşılan yasal mevzuat boşluğu sorunu sadece vergiler dahilinde bir sorun değildir. Verilen örnekte de görüldüğü üzere işleme konu hacizli ve satılarak paraya çevrilen eşya dahi olsa en önemli unsur eşyanın ithalinin mümkün olup olmadığıdır. Bu eşyanın yurda girmesine izin verilmemesi ve imhasına karar verilmesi halinde yapılan haciz ve dolayısıyla paraya çevirme işleminin hükmü ne olacaktır? Burada İcra ve İflas Kanununun haczi düzenleyen hükümlerine bakıldığında; İcra İflas Kanunu 82'nci maddesi nelerin haczedilip nelerin haczedilmeyeceğini düzenlemiştir ve burada haczi yapan memura «haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirme ve talebin kabulüne veya reddine karar verme yetkisi tanınmıştır. İcra memurunun gümrük sahasında bir malın haczedilmesi talebiyle karşı karşıya kaldığı durumda Gümrük idaresiyle yapacağı yazışmalar sonucunda haczi talep edilen malın yurda girmesinde sakınca olmadığını tespit ederek haczi uygulaması gerekmektedir. Örneğimizde Gümrük İdaresince GDO'lu olması sebebiyle imha kararı verilmesi halinde icra dairesince konulan haczin ve yapılan ihalenin

hukuki sonucu ne olacaktır? Burada üzerinde durulması gereken husus öncelikle yapılan ihale işleminin iptal edilmesidir. Bu iptalin İcra İflas Kanununda karşılığı ihalenin Feshidir. İhalenin feshini kimlerin isteyebileceği İcra İflas Kanununun 134'ncü maddesinde sayılmıştır. Bunlar içinde pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenlerde bulunmaktadır. Örneğimizde belirtilen hususların gerçekleşmesi halinde ihale alıcısı söz konusu mallara kavuşamayacak ve ödemiş olduğu bedel ise haczi uygulayan ve satışı talep eden alacaklıya ödenecektir. İhale alıcısının "teslimi mümkün olmayan" bir malın ihalesinin feshini 7 gün içinde İcra Mahkemesinden talep etmesi gerekmektedir. İhale alıcısının teslimi mümkün olmayan bir malın ihalesinin feshi talebi neticesinde görülecek dava sonunda haklı sebeplerine dayanılarak ihalenin feshi olması halinde satış bedeli olarak ödemiş olduğu paraya kavuşması sağlanacaktır. İhale alıcısının yedi günlük ihalenin feshi davası açma süresi ise malın tesliminin mümkün olmadığını öğrendiği günden başlamaktadır. Bunu öğrenmesi ise; kesinleşmiş olarak hüküm gören bir ihale sonrasında gümrük idaresinden mali teslim beyanı üzerine teslimi mümkün olmadığını kendisine bildirildiği veyahut gümrük idaresinin bu malın tesliminin icra dairesine bildirilmesi ve icra dairesinin de ihale alıcısına keyfiyetin bildirilmesi ile dava açma süresi başlar. Ancak burada ihale alıcısının ihalenin feshini talep etmekten başka bir hukuki yol bulunmamaktadır. Bu şartlarda ihale ve haciz yok hükmünde olacak, imhası gereken pirinçler imha edildiği için ortada hacze konu eşya da olamayacaktır. Fesh olunan ihalenin ardından haczin hukuki durumu netleştirilmelidir. Çünkü gümrük sahasında haczedilerek ihale ile satılan mallar Gümrük İdaresince alınan karar gereği imha edilebilecektir. Bu durumda haczedilmezlik durumunu gözetmesi gerekirken menkul malların genetiği ile ilgili bilgi sahibi olması beklenemeyen icra müdürü bu haczi uygulamış olacaktır. Ancak haczin kaldırılması İcra İflas Kanununda belirli şartlara sahiptir bunlar;

- 1) Alacaklının haciz talebinden vazgeçmesi,
- 2) Borçlunun borcu ödeyerek haczin kaldırılmasını talep etmesi,

- 3) Hacizli malın süresinde satışının istenmemesi nedeniyle borçlu tarafından hükümsüz kalan haczin kaldırılması.

Şeklinde tahdidi olarak sıralanmaktadır.

Haczin zamanlaması ve bunu takiben doğuracağı sonuçlarda sayılan diğer kritik noktalardan başka önemli bir hususu gündeme getirmektedir. Bir alacaklının hakkını, borçlunun kendi elinde veya üçüncü kişilerin elinde bulunan eşyası üzerine haciz koymak suretiyle temin etmekle yükümlü icra dairesinin, bu kapsamda işlem gerçekleştirirken dikkat etmeleri gereken önemli hususlardan birisi de, haciz ihbarnamesini⁷ eşyanın ithali sürecinde hangi aşamada göndermesi gerektiğidir. Çünkü hacze konu edilecek bir eşya göndericisinin uhdesinden çıktıktan sonra sırasıyla, göndericinin eşyayı gönderdiği gümrük idaresi, eşyaların taşınmasını üstlenen kişi, varış gümrük idaresi, geçici depolama/antrepo işleticisi gibi birim veya kişilerin uhdesinde olacaktır. Bundan dolayı da eşyanın kimin uhdesinde olduğu hususu haciz işleminin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bakımından önem arz edecektir. Uygulamada sıkça rastlanan ve gümrük idareleri ile icra dairesini belirgin bir açmazla sürükleyen hususlardan birisi olan bu durum üçüncü kişi ya da kişilerin eşya üzerinde hak iddia edebilmesine olanak sağlayabilecektir. Bu hususun daha iyi anlaşılması bakımından, bir eşyanın ithali aşamasında düzenlenen özet beyanın ne olduğunun özellikle gümrük tekniğine yabancı olan kesimler tarafından dikkatli bir şekilde etüt edilmesi gerekmektedir. Özet beyan, taşıt aracı ve gümrüğe sunulan eşya ile ilgili, genel bilgilerin yer aldığı ve taşıyıcı veya temsilcisi tarafından yapılan beyan olarak tanımlanmaktadır. Türkiye Gümrük Bölgesinin kara suları veya hava sahasında durmaksızın geçen taşıt araçları ile taşınan eşya hariç olmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesi'ne getiren kişi veya yerine göre eşyanın gelişinden sonra taşınmasını üstlenen kişi tarafından gümrüğe sunulması gerekmektedir⁸. Taşıt aracının gümrük işlemlerinin yürütüldüğü alanlara girişine ilişkin

7 Borçlunun üçüncü kişideki alacağı veya hakkının alacaklısına teslimi ve ödenmesini sağlamak, o mal veya hakkın hacze muhatap olmuş borçluya ödenmemesini bildirmek üzere gönderilen ihbarname.

8 Gümrük Kanunu Madde 39.

gümrük veya gümrük muhafaza yetkililerince tutulan ilk kayıt tarihi eşyanın sunulmasının başlangıcının belirlenmesine esas alınacak tarihtir⁹. Eşyanın gümrüğe sunulduğu tarih daha sonra, önce ibraz olunan özet beyan ya da gümrük beyannamesi ile ilişkilendirilir. Türkiye Gümrük Bölgesi'ne getirilen eşya için özet beyan verilir, özet beyan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi'ne getirilmesinden önce verilir¹⁰.

O halde eşyanın kimin uhdesinde olduğu hususu haczi ve sonuçlarını nasıl etkileyecektir. Şöyle ki: Yurtdışından Türkiye'ye getirilmekte olan ve henüz sadece özet beyanı verilmiş eşyalar için haciz işlemlerine başlanılmış olması halinde, uygulamada da sıkça rastlanıldığı üzere, borçlu şahıs henüz beyanname vermediği için eşyaların kendisine ait olmadığı def'ini ileri sürdüğünde ve başka bir kişinin bu eşyaların ithalatçısının asıl kendisi olduğunu ileri sürmesi halinde ortaya karmaşık bir durum çıkması kaçınılmazdır. Bu durum kötü niyetli bir şekilde kullanıma açık olduğundan, eşyası üzerine haciz konulan şahıs eşyaların kendisine ait olmadığı iddiasından başka, beyanname vermeyerek gümrük idaresi nezdinde bu işlemlerin devamını da kilitlemiş olacaktır. Peki, bu durumda hangi yöntemler izlenebilir? Durumun karmaşıklığı ve Kanun boşlukları değerlendirildiğinde eşyaları üzerine haciz konulan borçlunun bu boşluklardan faydalanarak hacizden kurtulma yolunu seçmesi içinden çıkılmaz bir durum gibi gözükse de, gümrük mevzuatının bazı hükümleri bu soruna çözüm getirebilecektir. Örneğin gümrük mevzuatında belirtilen "ödeme şekillerinin" iddia sahibinin eşyaların kendisine ait olmadığı hususunu çürütücü etkilere sahip olduğu görülmektedir. Gümrük mevzuatında görülen ödeme şekillerinden birisi olan peşin ödeme iddia sahibinin tezini çürütecek, bu kişinin banka kanalıyla yaptığı transfer bu eşyaların ithalatçısının kendisi olduğu yönünde kuvvetli bir karine oluşturacaktır. Ancak ödeme şekli mal mukabili¹¹ gibi bir yöntem ise nasıl bir yol izlenecektir? Bu husus da uygulamada sıkça karşılaşılan bir sorun olmakla birlikte iddia sahibi malı gümrüğe

9 Gümrük Kanunu Madde 73.

10 Gümrük Kanunu Madde 13.

11 Mal mukabili ödeme, ithalatçının satın aldığı malın bedelini, o malın satış sözleşmesinde gösterilen varış yerine gelmesi ve teslim alınmasından sonra ödemesidir.

terk ettiği gibi bir varsayımda, gümrük idareleri bu durumda gönderici tarafından da bir takım taleplere maruz kalabilmektedir. Çünkü henüz ortada malın bedelinin transferine ilişkin somut bir veri olmadığından, beyanname de verilmediğinden, bu eşyalara ne haciz konulabilecektir ne de eşyalar serbest dolaşıma sokulabilecektir. Bunun yanında gönderici firma da alacağını tahsil edemeyeceğinden çoklu bir mağduriyete sebebiyet verilmiş olacaktır. Aslında özet beyandan kaynaklanan sorumluluğa Gümrük Yönetmeliği'nde değinilmiş, ancak uygulamada karşılaşılan bu gibi somut vakalara çözüm getirecek açık hükümlere yer verilmemiştir. Uygun olan çözüm hali Gümrük Yönetmeliğinin 63'ncü maddesinin çerçevesi biraz genişletilerek sağlanabilecektir. Bu maddede "beyanın bağlayıcılığıyla ilgili kurallar özet beyan için de geçerlidir ve veren kişi özet beyanın doğruluğundan sorumludur" hükmü belirtilmekte, ancak özet beyan verildikten sonra eşya sahibinin, hele ki borcundan dolayı hacze muhatap ise bu eşyaları art niyetli kullanması ya da kabul etmemesine engel teşkil edecek bir düzenlemeye gidilmediği görülmektedir. Şu halde mevcut düzenlemeler ışığında icra dairelerinin gümrük idareleri ile temas geçerek hacze konu eşyalar için beyanname düzenlenmesi ve onaylanması aşamalarını beklemelerinde fayda olduğu düşünülmektedir.

Sonuç

Bu yazıda icraen satılan ancak serbest dolaşıma girmemiş eşyanın gümrük kıymetinin nasıl belirlenmesi gerektiği, bu tür eşyanın haczi ve serbest dolaşıma giriş aşamasında hangi kurum veya şahısların rol aldığı, hacizli eşya bildirimlerinin gümrük idarelerine nasıl yapıldığı, gümrük idareleri ile eşyanın bulunduğu geçici depolama yeri veya antrepo işleticilerinin hangi işlemleri gerçekleştirdiği, ihtiyati haciz kavramı, haciz ihbarnamelerinin zamanlamasının önemi, ithali yasak olan eşyanın hacze konu olması halinde idarelerin tutumu konu edilmiştir. İcra iflas mevzuatı ve gümrük mevzuatında sayılanların dışında ve özellikle verilen örnek ile somut olaya uygulanacak bir hüküm bulunmamasıyla birlikte İcra İflas Kanunu'nun 82'nci maddesinin son fıkrasında belirtildiği üzere icra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir denilmektedir.

Dolayısıyla "bir şeyin haczedilip haczedilmeyeceğini" o şeyin devir edilip edilememe, teslim edilip edilememe niteliği belirlediğinden farklı bir ifadeyle ancak devri mümkün (serbest) olan şeyler haczedilebileceğinden, icra memurunun da bazı durumlarda, somut örnekte de olduğu gibi eşyanın ithalinin mümkün olup olmayacağına bilemeyeceği de düşünüldüğünde, gümrük idaresinin söz konusu mal üzerinde mevzuatlar gereği uygulaması kaçınılmaz olan bazı tasarruflarını (imha, mahrece iade¹² gibi) haczi koyan icra dairesine bildirmesi örneğin "Haczedilemezlik talebi" gibi haczin kaldırılmasını talep etmesinin gerektiği düşünülmektedir. İcra Dairesinin ise haczedilemezlik hususundaki yetkisini kullanarak bu mal üzerindeki haczin kaldırılmasına karar vermesi gerekmektedir. Görüldüğü üzere ne İcra-İflas mevzuatı ne de Gümrük Mevzuatı anılan durumun çözümü için net bir düzenleme ortaya koymamaktadır. Bu durum uygulamada ve bunun devamı olan adli süreçlerde ciddi karmaşıklıklara sebep olmaktadır. Dolayısıyla gerek gümrük idaresi personeli gerekse icra daireleri personelinin, serbest dolaşıma girmemiş ve hacze konu edilmiş eşyalara yönelik yapacakları işlemlerde karmaşıklığa neden olacak uygulamalardan uzaklaşması ve uygulamada birliğin sağlanması amacıyla, özellikle eşyanın vergilemeye esas alınacağı kıymetin Gümrük Kanunu 23 ila 31'nci maddelerinin somut olaylara uygulanacak şekilde anlaşılabilmesi nedeniyle detaylandırılarak gümrük idarelerinin talimatlandırılması, ayrıca haciz ihbarnamelerinin eşyaların bulunduğu yere göre (özel antrepo, geçici depolama yeri, gümrük sahası gibi) hangi usullerle gönderilmesi gerektiği, ihtiyati haciz mevzuatı olduğunda itiraz merciinin gümrük idaresi ya da icra daireleri değil de infazı yapan icra dairesinin bağlı olduğu tetkik merciine yapılması gerektiğini, satış bedeli ile ihale bedelinin vergilemeye esas olan bedel olma anlamında farklı kavramlar olduğunu, haczi mümkün olmayan eşya olması halinde gümrük idareleri ve icra dairelerinin uyması gerekli usulleri, özet beyan aşamasında veya beyannamenin gümrük idaresine sunulmasından önce borçlunun ithal etmek istediği eşyalar üzerine haciz olduğunu öğrenmesi halinde

12 Gümrüğe gelen bir eşyanın vergileri yatırılmadan satışına ya da aynı ülkedeki başka bir alıcıya geri gönderilmesi işlemine Mahrecine iade denir.

takınabileceği olumsuz, art niyetli davranışlara karşı önlem olabilecek hususları da içeren yeni bir düzenlemenin yapılmasının kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ağzıbüyük, Ömer (2011), 'Gümrüklerde icra yoluyla satılan eşyanın kıymeti ve serbest dolaşıma girişi. Gümrük Dergisi Ocak-Mart 2011. S.98-104.
- Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın Gümrük Müsteşarlığı'na yönelik 13.02.2002 tarih ve 6952 sayılı yazısı.
- Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın Gümrük Müsteşarlığı'na yönelik 14.11.2003 tarih ve 57320 sayılı yazısı.
- Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik.
- Gökçelik, Cahit (2009), Gümrük ve Dış Ticaret Uygulamaları.
- Gümrük Yönetmeliği.
- Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2000/42 Sayılı Genelgesi.
- Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 'İcra edilen eşyanın ithali' konulu 21.11.2003 tarihli 29580 sayılı yazısı.
- Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 'İcraen satılan eşyanın kıymeti' konulu 17.04.2009 tarihli 2009/5 sayılı genelgesi.
- Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 'İstisnai ithalat' konulu 23.12.2002 tarihli 28956 sayılı yazısı.
- Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 'İcra edilen eşyanın ithali' konulu 04.05.2009 tarihli 9620 sayılı yazısı.
- Kuru, Baki (2013), İcra ve İflas Hukuku El Kitabı.
- T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Hukuk Müşavirliği'nin Dava ve İcra Takipleri ile bunlara bağlı iş ve işlemlerde uyulacak usul ve esaslar hakkındaki 01.08.2012 tarihli 2012/1 sayılı genelgesi.
- Türk Borçlar Kanunu, 04.02.2011 Tarihli 27836 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan.
- Uçak, Hakan. Gümrük Müfettişleri Yayını Yayın No:14. Gümrük Mevzuatında Kıymet ve Uygulamaları.
- Uyar, Talih. İcra Hukukunda İstihkak İddiası Kavramı. www.mycra.com/makale/talihuyar/23.htm Erişim Tarihi: 05.05.2013.
- Uyar, Talih. Taşınır ve taşınmazların haczi. www.mycra.com/makale/talihuyar/42.htm Erişim Tarihi: 05.05.2013
- Uyar, Talih. Devredilemedikleri için Haczedilemeyen Şeyler-Açıklama www.e-uyar.com.tr
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu.
- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu.
- 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu.
- Yargıtay 12.Hukuk Dairesinden 15.02.2008 E:2007/9175,K:1286 no.lu karar.
- Yargıtay 12. HD.27.10.1994 T. E:11894 K:13112 ve yerleşik içtihatları.